

Vogelvoer kweken

Door een smakelijke vogeltuon te maken,
kun je ook onalledaagse vogels lokken

Tekst: Michel Geys

‘Planten en bloemen die bijen en vlinders lokken’, is de laatste tijd een veelbesproken onderwerp. Door bestaande lijsten te raadplegen raak je al een heel eind op weg om juist daar geschikte planten voor te kiezen. Nog leuker is het om planten uit te zoeken waar ook vogels op afkomen. Bovendien: een wintertuin vol vogels begint ’s zomers met de juiste aanplant!

Boomklever (Foto: René Van Echelpoel)

Zo'n begroeiing levert een groot deel van de winter voer op (Foto: Natuurtuinen.be)

We kunnen door onze plantkeuze het ganse jaar door voorzien in de voedselbehoefte van veel verschillende vogelsoorten en hen zo naar ons toe halen. Elke soort heeft zijn voorkeur: de ene wil bloemblaadjes, onrijpe of rijpe zaden, de andere verkiest insecten, bessen en vruchten. Nestgelegenheid en schuilplekjes zijn mooi mee genomen, bijen en vlinders genieten mee van de plantendiversiteit en zijn aantrekkelijk voor insectenetters.

Winters feestmaal

Laten we het vooral hebben over het aanbieden van een winters feestmaal. Algemeen gezien biedt een tuin geen extra voeding van november tot de eerste groene blaadjes en insecten in de lente verschijnen. Het bijvoeren met los verkochte zaden, vetbollen en meelwormen is natuurlijk een aanvulling die graag geapprecieerd wordt. Denk er aan dat de ene vogelsoort het liefst op de grond zijn kostje bijeen scharrelt, anderen liever hoog op de voedertafel, tussen de planten met bloemzaden of in struiken en bomen. Behalve met een welgevolde voedertafel kunnen

vogels ook op een natuurlijke manier gevoerd worden, door soorten aan te planten die veel zaden of bessen opleveren. De meeste vogels zijn, door honger gedreven, minder schuw in de winter. Je zult verstandig staan welke trekvogels de tuin kunnen bezoeken.

Gevarieerd menu

We kunnen onze vogels indelen naar gelang hun eetgedrag: zaadeters, insectenetters en vogels die alles eten. Bovendien kennen we

standvogels, zomergasten en wintergasten. De meeste zaadeters brengen hun jongen groot met insecten, ze schakelen voor de rest van het jaar weer over op vegetarische voeding. Tijdens de wintermaanden schakelen de meeste insectenetters noodgedwongen over op bessen, vruchten en zaden van de voedertafel, ofwel trekken ze meer zuidwaarts. Een kruidenrijk bloemengazon dat niet wekelijks wordt gemaaid, zorgt voor meer insecten voor de kwikstaart, mieren voor de groene specht en wormen voor de merels, lijsters en spreeuwen. De bloemhoofdjes en de zaden van de paardenbloem zijn een lekkernij voor de groenling, goudvink, sijs en distelvink. Er zit dus heel wat variatie in het voedingspatroon van veel vogels.

Algemeen voorkomende stand- en trekvogels zoals mezen, vinken, roodborstjes, merels en mussen, blijven we niet telkens vermelden. We zien ze graag komen maar verlangen nog naar iets meer!

Putter of distelvink (Foto: René Van Echelpoel)

Enkele voorbeelden van kruidachtigen, struiken en bomen die wintervoedsel aanbieden met de vogels die ze lokken:

Teunisbloem (okt-maart)	distelvink (putter), barmsijs
Kaardebol (okt –maart)	distelvink
Boerenwormkruid (okt-maart)	vinken en gorzen
Gelderse roos (jan-maart)	goudvink, lijsterachtigen, pestvogel
Bottelrozen (okt-maart)	groenling (groenvink), goudvink, appelvink, pestvogel, en lijsterachtigen
Bolklimop (maart-april)	lijsterachtigen en duiven
Bramen (okt-maart)	in gedroogde vorm, appelvink, goudvink, lijsterachtigen
Duindoorn (okt-maart)	groenling, goudvink, appelvink en lijsterachtigen
Maretak (nov-febr)	lijsterachtigen, pestvogel
Els (dec-febr)	sijs, barmsijs, distelvink
Sierappels (okt-maart)	lijsterachtigen
Wilgen (febr-april)	bloeiende wilgen trekken de eerste insecten aan en die op hun beurt insecteneters.
Berk (aug-januari)	distelvink, barmsijs, sijs
Beuk (okt-februari)	vink, keep, appelvink, goudvink, koolmees, zwarte mees
Lariks (nov-maart)	distelvink, barmsijs, sijs
Fijnspar (okt-maart)	appelvink, kruisbek, goudvink
Grove den (nov-april)	grote bonte specht, kruisbek, goudvink
Veldesdoorn (okt-maart)	appelvink, goudvink
Es (okt-maart)	appelvink, goudvink

Vol van zaad

Heb je een bloemenweide van akkerkruiden en kortlevende pioniersplanten dan mogen de volgende planten zeker niet ontbreken: kaardebol, teunisbloem en cichorei, grote klis, kamille, korenbloem, maanzaad, boekweit,

granen, koolzaad, raapzaad, vlaszaad en vogelwikke voor de meeste zaadeters. Verder zijn vogelmuur, herderstasje, Europese hanenpoot, perzikkruid, brandnetel, bijvoet en melganzenvoet misschien niet de meest attractieve planten, maar vinkensoorten en mussen vinden

ze heerlijk. Bij een doorlevende of vaste bloemenweide (hooilandje) zorgen de graszaden, zuring, knoopkruid, grote centaurie, boerenwormkruid, duizendblad, weegbree, blauwe knoop, moeraspirea, gele morgenster, klaver, kattenstaart voor extra voedsel. De vaste plantenborder zorgt in zomer en winter voor een mooi kleurenpalet en is voor vele vogels een lekkernij. Niets mooiers dan de bruine verdroogde aren en zaden bedekt met rijp. Laat de snoeischaar nog maar een poosje achterwege. Dropplant, kaardenbol, teunisbloem, gecultiveerde distels, duizendknoop, gele korenbloem, zonnebloem, koninginnekruid: allemaal vol aantrekkelijke zaden. Laat in een groente- of kruidentuin een deel van de planten in zaad komen. Distelvinken (putters) zijn verlekerd op sla- en artisjokkenzaad.

Bessen en bomen

In de zomer en vroege herfst vinden vogels voldoende besdragende struiken (in- en uitheemse soorten) in de vrije natuur of bij de buurman. Wij gaan bewust voor de soorten die ofwel zeer laat rijp zijn zoals gewone- en bolklimop of voor soorten die vogels eigenlijk niet lusten zoals Gelderse roos, net als hulst en sierappels zoals 'Red Sentinel' zullen ze deze pas opeten van december tot maart, wanneer ze door vorst zoeter smaken en

**Tracht je buren
zo ver te krijgen dat ze meedoen!
Veel kleine maar voedselrijke tuintjes samen worden één grote
culinaire oase!**

Herfsttijd: overdaad aan bessen (Foto: natuurtuinen.be)

er elders niets meer te halen valt. Gedreven door grote honger komen ze uit het noorden dan uitgerekend jouw tuin bezoeken om de laatst overgebleven bessen te verorberen. Bomen spelen ook een cruciale rol. Vogels die komen aanvliegen zullen meestal eerst landen in een boom, de directe omgeving inschatten en dan pas op hun doel afgaan: de bessen of zaden. Anderzijds hebben wij in onze streken ook bomen die zelf voor voer zorgen zoals sierappels en lijsterbessen in soorten, inlandse vogelkers en wilde kers, elzen, berken, essen, veldesdoorn, lariks, fijnspar en grove den.

Nog een paar tips:

- Stoppelvelden (gemaaide bloemenweides, geogoste graan- en maisvelden) al dan niet met zadenmengsels bijgevoerd, worden door vink, keep, kneu, huismus, ringmus en rietgors bezocht van oktober tot maart.
- Pluk je fruitbomen niet volledig leeg, lijsterachtigen als koperwiek, kramsvogel en spreeu-

wen zijn dol op appels, peren en mispels.

- Wie graag een schouwspel heeft vanuit het keukenraam kan zaden strooien voor mezen, vinken, roodborst, heggenmus, rietgors en spreeuw van oktober tot maart.
- Vetbollen zijn aantrekkelijk voor mezen, boomklever, boomkruiper, grote bonte specht, winterkoning, roodborst, sijs, zwartkop van oktober tot maart.
- Gepelde pinda's: boomklever, sijzen, mezen, grote bonte specht van november tot maart.
- Witte kwikstaart, grote bonte specht, roodborst, winterkoning, zwartkop en spreeuw zijn verlekkerd op meelwormen van november tot maart.
- Maak je tuin niet te schoon voor de winter! Een strooisellaag van blad, boomschors enzovoorts geven ideale plekjes waar vogels op zoek kunnen gaan naar insecten: winterkoning, merel, heggenmus.
- Vogels willen ook drinken:

ondiepe schaaltes gevuld met maximum 2 à 3 cm zuiver water mogen zeker niet ontbreken.

Tot slot

Hongerige kauwen en gaaien domineren de voederplaatsen wel eens. Wil je voorkomen dat kleine vogelsoorten door hen verjaagd worden dan kun je je aanwezigheid doen gelden zodat ze even wegvliegen ofwel meerdere keren per dag bijvoeren.

De sperwer leeft van kleine vogels en duiven. Een prachtige vogel die mee profiteert van uw goed doorvoede 'vogelvoer'. Vele kleine vogels foeragerend aan de voedertafel zijn voor hem ook een feestmaal. We zitten niet te popelen op gruwelijke taferelen maar dat is de natuur: leven en laten leven!

En als laatste de muizen- en aaseters: Wanneer er kerkuilen, bosuilen of buizerds in de buurt zijn en er langere tijd een pak sneeuw ligt dan kun je overwegen om op een verhoogde voederplank ontdooide eendagskuikens te leggen zodat ook zij niet verhongeren. Deze lijst van planten en vogels is uiteraard niet volledig maar de keuze voor enkele specifieke soorten brengt je al wel aardig op weg om hongersnood te minimaliseren en je krijgt een schouwspel van vogels in alle maten en kleuren als cadeau. Bovendien is er altijd kans op een bijzondere waarneming zoals een barmsijs op de teunisbloem of een witkopstaartmees bij de voederbol.

Michel Geys is tuinarchitect en aanlegger van natuurtuinen en wilde plantenkweker in Mol, www.natuurtuinen.be